

Toyen /Marie Čermínová (1902–1980)

Obraz, 1932

Vystavené dílo **Obraz** představuje surrealistickou polohu tvorby malířky. Z barevné struktury se na plátně vydělují plastické novotvary a záhadné a neurčité objekty, které zapojením do neskutečného prostředí nabývají nových symbolických, pro diváka však často nedešifrovatelných, fantazijních významů. Jakoby zde zněla slova Toyen: „V temném sále života se dívám na projekční plátno svého mozku.“

Marie Čermínová se narodila v rodině poštovního pomocníka. V šestnácti letech odešla z domova a živila se na Žižkově jako dělnice při výrobě mýdla. V letech 1919 – 1922 studovala na Umělecko-průmyslové škole dekorativní malbu. Pseudonym Toyen pro ni údajně vymyslel Jaroslav Seifert v letech, kdy již byla součástí avantgardního hnutí a chodila v pánském obleku. Velmi významné se pro ni stalo celoživotní přátelství s malířem, spisovatelem a fotografem Jindřichem Štyrským (1899–1942). Seznámili se na ostrově Korčula v létě roku 1922. Společně se připojili k avantgardnímu sdružení mladé české generace, k Uměleckému svazu Devětsil. Roku 1925 odjeli do Paříže, kde následujícího roku vyhlásili vlastní směr – artificialismus, který představoval originální poetickou alternativu k surrealismu a abstrakci a byl protikladný kubismu.

Toyen byla také příslušnicí surrealistické skupiny kolem André Bretona a Paula Eluarda, se kterými se Toyen a Štyrský seznámili v Paříži. Po návratu z Paříže, v roce 1934, se stali zakládajícími členy Skupiny surrealistů v ČSR (společně také s Bohuslavem Broukem, Karlem Teigem, Vincencem Makovským či Vítězslavem Nezvalem aj.)

Jindřich Štyrský zemřel během okupace v roce 1942. Toyen ve svém bytě ukrývala surrealistu židovského původu, básníka a výtvarníka Jindřicha Heslera (1914–1953). V předtuše blížícího se politického převratu opustili Československo a usadili se v Paříži. Toyen navázala na své předválečné kontakty – dobře se znala s hlavními představiteli surrealismu André Bretonem a Benjaminem Péretem.

Toyen / Marie Čermínová (1902–1980)

Painting, 1932

Painting on display represents the surrealist position of the artist's oeuvre. The color structure in the canvas gives rise to sculptural neoplasms and mysterious and indeterminate objects, which, by engaging with the unreal environment, acquire new symbolical, albeit often indecipherable, fantasy meanings. It is like Toyen's words: *"In the dark hall of life, I am looking at the projection screen of my brain."*

Marie Čermínová was born into the family of a postal assistant. At the age of sixteen, she left home and earned a living in the Prague district of Žižkov as a worker in soap production. Between 1919 and 1922, she studied decorative painting at the School of Arts and Crafts. The pseudonym Toyen was allegedly invented for her by the poet Jaroslav Seifert in the years when she was already part of the avant-garde movement and wore a men's suit.

One of the most important moments of her life was her encounter with the painter, writer and photographer, Jindřich Štyrský (1899–1942), which resulted in a lifelong friendship. They met on the Korčula island in the summer of 1922. Thereafter they joined the avant-garde association uniting members of the young Czech artistic generation, Devětsil [Butterbur]. In 1925, they left for Paris where they introduced their own artistic style – Artificialism – in the following year. It was a peculiar poetic alternative to Surrealism and Abstraction and was the opposite of Cubism.

Toyen also was a member of the Surrealist group around André Breton and Paul Éluard, whom she and Štyrský met in Paris. After returning to their homeland in 1934, they became the founding members of the Group of Surrealists in Czechoslovakia (along with Bohuslav Brouk, Karel Teige, Vincenc Makovský, Vítězslav Nezval, and others).

Jindřich Štyrský died during the occupation of Czechoslovakia, in 1942. Toyen hid the Jewish Surrealist, poet and artist, Jindřich Heisler (1914–1953), in her apartment. In anticipation of the impending political upheaval, they left Czechoslovakia and settled in the French metropolis. Toyen continued in her pre-war contacts – she was well acquainted with the main representatives of Surrealism, André Breton and Benjamin Péret.